

- Brauer, F. & J. E. von Bergenstamm, 1891. Die Zweiflüger des Kaiserlichen Museums zu Wien. V. Vorarbeiten zu einer Monographie der Muscaria schizometopa (exklusive Anthomyidae). Pars. II. — *Denkschr. Akad. Wiss. Wien* 58: 305-446.
- Herting, B., 1958. Tachiniden (Dipt.) von den Kapverdischen und Kanarischen Inseln. — *Commentat. biol.* 18 (7): 1-7.

Departamento de Zoología, Universidad de La Laguna, Tenerife, Islas Canarias, Spain.

---

CHRYSOMELA LAPPONICA LINNAEUS OOK IN RUINEN (DR.) (COL., CHRYSOMELIDAE). De melding van *Chrysomela lapponica* L. als nieuwe aanwinst voor de fauna van Nederland door mijn dorpsgenoot B. J. van Vondel (*Ent. Ber., Amst.* 40: 145, 1980) geeft mij aanleiding nog een waarneming van deze soort toe te voegen aan de thans bekende exemplaren uit Appelscha, Norg en Beetsterswaag. Op 6 mei 1980 trof ik de soort aan te Ruinen in het aan de rand van de Dwingelose heide gelegen bosperceel „de Anserdennen”. De kever bevond zich op de stam van een eik. Ook dit keer dus weer een vindplaats in het noorden van het land. Blijkbaar vindt waarschijnlijk areaaluitbreiding plaats vanuit NO-richting.

De op het eerste gezicht zwarte dekschildtekening blijkt bij nadere beschouwing prachtig groen koperkleurig te zijn. Overeenkomstig van kleur zijn de kop en het borststuk en, in lichtere mate, de buikzijde.

In de lijst van Brakman is *lapponica* ongenummerd vermeld onder het geslacht *Melasoma* Stephens. De soort kan nu worden voorzien van het tussennummer 3034a.

R. Vis, Eemsteyn 13, 3342 XB Hendrik Ido Ambacht.

---

TALRIJK VOORKOMEN VAN DE GROTE NARCISVLIEG EN EEN DER KLEINE NARCISVLIEGEN IN EEN BOS AAN DE RAND VAN DE BOLLENVELDEN TE HILLEGOM. Al enige jaren bezoek ik de zuidrand van het bos, behorend bij het Provinciaal Ziekenhuis Vogelenzang te Bennebroek. Dit deel van het bos is openbaar toegankelijk via een kleine ingang aan de Rijksweg. Het bos, juist in de gemeente Hillegom gelegen, is ter plaatse de uiterste rand van natuurterrein aan een groot oppervlak van bollenvelden tot de bebouwde kom van Hillegom toe. Eind mei-begin juni is de Grote Narcisvlieg, *Merodon equestris* (J. C. Fabricius), daar talrijk. B.v. op 28.V.1980 ving ik in de zuidrand van het bos, voornamelijk op Fluitekruid, *Anthriscus silvestris* (L.) Hoffm., in twee uur tijd 9 exemplaren. Nog talrijker is daar *Eumerus tuberculatus* Rondani, een der Kleine Narcisvliegen. Deze komt bij honderden voor, vooral op bloemen in grasvelden langs de bosrand, maar ook in het bos zelf. Van de andere Kleine Narcisvliegen ontbreekt *E. sogdianus* Stackelberg, van *E. strigatus* (Fallén) ving ik hoogst zelden een exemplaar. Dit duidt er op, dat in de bollencultuur *E. tuberculatus* de meest voorkomende *Eumerus*-soort is. Dat blijkt ook in verzamelingen. Daarin vindt men van *E. tuberculatus* veelal dieren van de achterduinrand, betrekkelijk weinig van elders uit ons land. *E. strigatus* wordt daarentegen in het gehele land verzameld. Ze ontbreekt niet in de bollenstreek, maar is daar niet talrijker dan elders.

V. S. van der Goot, N. Anslinstraat 42, 1068 WN Amsterdam.

---

VIVIPARIE BIJ LEPIDOPTERA. Wanneer de heer Gielis opmerkt (*Ent. Ber., Amst.* 40: 97-98, 1980), dat men een beschrijving van dit verschijnsel niet vaak tegenkomt, heeft hij niet geheel gelijk. Een uitgebreide literatuur hierover is inderdaad niet beschikbaar. Mogelijk daarom heeft hij een gegeven, dicht bij huis, niet opgemerkt. Op het Internationaal Entomologisch Congres van 1951 te Amsterdam heb ik (1952, *Trans. 9th ent. Congr.* 1: 91-96) een mededeling gedaan over de toenmalige stand van onze kennis over — en van mijn eigen merkwaardige ervaring met dit onderwerp.

Er bestaat een geslacht van Tineidae, het wijd verbreide en soortenrijke genus *Monopis* Hübner, dat in Australië en Nieuw-Guinea enkele obligaat-vivipare soorten heeft. Een Australische soort heet zelfs *M. vivipara*! Bij dissectie van een wijfje van een soort van Nieuw-Guinea

bleek tot mijn verbijstering het achterlijf volgepropt met ontwikkelde larven te zijn. Doch laat ik korthedshalve naar mijn stuk van 1952 (met literatuurlijst) verwijzen.

Men onderscheidt de werkelijke, obligate viviparie (mogelijk eerder ovo-viviparie) en de incidentele of toevallige ontwikkeling van één of enkele eieren in de eileiders, zoals door Toll en Gielis gemeld is en al veel eerder eens door N. N. Kuznetsov bij *Pieris*-soorten uit het hoge Noorden (met heel korte zomer) werd waargenomen. Mogelijk komt het vaker voor, waarop Gielis' interessante waarneming zou kunnen wijzen.

Tenslotte de ethimologie: vivipariteit is een germanisme; in het Nederlands is het viviparie. A. Diakonoff, *Mauritssingel 37, 2351 EC Leiderdorp.*

EDWARDS, R., 1980. SOCIAL WASPS, THEIR BIOLOGY AND CONTROL. pp. 398, 200 figs., 7 pls., 606 refs. The Rentokil Library, Rentokil Ltd., East Grinstead. ISBN 0906564-01-8. Prijs (gebonden) £10,—

Dit boek is bijzonder de moeite waard, zowel voor studiedoelenden als voor hen die in het veld met sociale wespen te maken hebben. De auteur gaat zeer diep in op alle mogelijke facetten van de Vespinae, zoals de bouw van het nest, de larvestadia, de groei van de kolonie, de parasieten en commensalen van de wespen, de systematiek, morfologie, etc. Veel aandacht wordt ook besteed aan de relatie mens-wesp, en aan de bestrijdingsmogelijkheden. Het boek bespreekt onderzoekstechnieken, en geeft daarenboven nog een naamlijst van alle Vespinae ter wereld. Het is een keurige uitgave met zeer fraaie en duidelijke illustraties. Het is in een prettig leesbare stijl geschreven. De enige aanmerking op dit verdienstelijke boek is dat de titel „Social Wasps” enigszins misleidend is. Er zijn veel meer sociale wespen dan alleen de Vespinae. — R. T. Simonthomas.

P. J. VAN HELSDINGEN, 1980. NOVUS CATALOGUS ARANEARUM hucusque in Hollandia inventarum. pp. VII, 145; 225 refs. Rijksmuseum van Natuurlijke Historie, Leiden. Prijs (ingenaaid) f 32,50; te bestellen bij de Bibliotheek van het Rijksmuseum.

De meeste systematische werkers zijn wel op een of andere wijze in de fauna van hun tuin, of bij uitbreiding, die van hun land geïnteresseerd. Maar niet zovelen hebben de laatste jaren een zó gedetailleerde catalogus van hun land geproduceerd!

De huidige catalogus van de Nederlandse spinnen — met dezelfde titel als een eind vorige eeuw gepubliceerde lijst van Van Hasselt — geeft een opsomming van alle soorten met hun vindplaatsen die in de literatuur vermeld zijn. Achter elke vindplaats wordt middels een nummer verwezen naar een van de ruim 250 publicaties die door de auteur zijn verwerkt. Het is de bedoeling van de catalogus om te dienen als grondvlak voor een nader faunistisch onderzoek naar de Nederlandse spinnenfauna. Moge daarom deze catalogus snel een waardige opvolger vinden! — W. N. Ellis.

REMMERT, H., 1980. ECOLOGY; A TEXTBOOK. Engelse editie, 2e druk, pp. VIII, 289; 189 figs.; ca. 350 refs.; subject index, 13 kolommen. Springer, Berlin etc. ISBN 3-540-10059-8. Prijs (paperback) DM 37,—.

Dit boekje slaagt er voortreffelijk in om de fascinatie van de oecologie over te brengen. Het geheim hiervan is tweeledig: een heel plezierige, zo min mogelijk technische taal en aanpak enerzijds, en een veeleer kwalitatieve dan kwantitatieve aanpak anderzijds. Uit het laatste volgt dat de mathematische modellen die zo kenmerkend zijn voor de huidige oecologie ontbreken — en sommigen zullen dat vast een gemis vinden.

Er zijn drie onderdelen: autoecologie, populatie-oecologie en oecosystemen. Alle drie deze hoofdstukken worden afgesloten met de bespreking van een paar „case studies” waarbij uit een zeer wijd spectrum van voorbeelden is geput — zonder dat die het boek heterogeen maken.

De eerste druk van dit boekje was Duits, de tweede verschijnt in twee talen. Een kleine tekortkoming van de Engelse is dat de literatuurlijst duidelijk Duits-georiënteerd blijft. Van een oorspronkelijk Engels boek vind ik zelfs slechts de Duitse editie opgevoerd! Maar afgezien van dit kleingoed is Remmert's boek zeer aan te bevelen. — W. N. Ellis.